

PROGRAM RADA

DOO "CRNOGORSKI OPERATOR TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE" - PODGORICA

za 2016. godinu

Podgorica, novembar 2015. godine

SADRŽAJ:

PROGRAM RADA COTEE ZA 2016. godinu

1	UVOD.....	2
2	CILJEVI KOJI SE ŽELE POSTIĆI U 2016. godini.....	4
2.1	Ciljevi tržišta.....	4
2.2	Ciljevi podsticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije.....	5
2.3	Vremenski okvir realizacije zacrtanih ciljeva i redovnih radnih aktivnosti.....	6
3	PRETPOSTAVKE ZA REALIZACIJU CILJEVA.....	8
3.1	Ljudski resursi.....	8
3.2	Informatička infrastruktura.....	11
3.3	Poslovni prostor.....	12
3.4	Finansijska nezavisnost.....	13
4	STRATEŠKA PARTNERSTVA.....	13
5	REZIME.....	14

Na osnovu člana 15 stav 1 alineja 4 Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski operator tržišta električne energije“-Podgorica („Službeni list CG“ broj 76/10 i 60/11) i člana 23 stav 2 alineja 4 Statuta Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski operator tržišta električne energije“-Podgorica („Službeni list CG“ br. 13/11, 60/11 i 39/15), Odbor direktora Društva, na sjednici održanoj 12. novembra 2015.godine, donio je –

PROGRAM RADA

DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU „CRNOGORSKI OPERATOR TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE“-PODGORICA, ZA 2016.GODINU

1 UVOD

Zakonom o energetici ("Službeni list Crne Gore" br. 28/10, 40/11, 42/11, 6/13 i 10/15), (dalje u tekstu: Zakon), Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije"- Podgorica (dalje u tekstu: Operator tržišta ili COTEE) je konstituisan kao nezavisni energetska subjekat, posredstvom koga se obavlja cjelokupna trgovina električnom energijom u Crnoj Gori.

Na osnovu člana 94 stav 4 Zakona, Vlada Crne Gore je, 16. decembra 2010. godine, donijela Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije"- Podgorica ("Službeni list CG" br. 76/10 i 60/11). Vlada Crne Gore je na osnovu Zakona o privrednim društvima i člana 10 Odluke o osnivanju Društva, 03. februara 2011. godine, donijela Statut DOO "Crnogorski operator tržišta električne energije"- Podgorica, kao i Odluke o izmjenama i dopunama Statuta, 24. novembra 2011.godine i 09. jula 2015. godine.

Organi Društva su: Odbor direktora i izvršni direktor.

Operator tržišta je energetska subjekat, odgovoran za organizovanje i upravljanje tržištem električne energije u Crnoj Gori, koji obavlja djelatnost od javnog interesa, u skladu sa Zakonom, Licencom za djelatnost Operatora tržišta električne energije (dalje u tekstu: Licenca) broj E-013, izdate 26.12.2011. godine i Tržišnim pravilima ("Službeni list CG", br. 44/12) i međunarodnim standardima. Isti je registrovan kod Centralnog registra privrednih subjekata 29. 07. 2011. godine.

Program rada Operatora tržišta za 2016. godinu (dalje u tekstu: Godišnji program rada), izrađuje se saglasno članu 94 stav 3 Zakona i Statutu Društva.

Program rada, definiše ciljeve, način na koji će se oni realizovati, kao i način na koji će Operator tržišta organizovati svoje resurse. Kao takav, on ujedno predstavlja osnovni dokument kojim će

se mjeriti budući progres u poslovanju i koji će uticati na uslove na tržištu i razvoj tržišta električne energije u Crnoj Gori.

Proces pridruživanja Evropskoj Uniji, kada je u pitanju oblast energetike, ima neposredan i značajan uticaj na opšti privredni razvoj, stanje i mogućnosti investicionih aktivnosti, podizanje kvaliteta i stvaranje tržišta električne energije osposobljenog da se, kroz proces regionalnog povezivanja, konačno uključi u jedinstveno evropsko tržište. Ovi procesi uslovljavaju organizovanje efikasnog tržišta električne energije koje će odgovoriti izazovima i zahtjevima evropskih standarda uz poštovanje zahtijevanih procedura.

Konkurentnost tržišta električne energije u Crnoj Gori i njegovo funkcionisanje na javan, nediskriminatoran i nepristrasan način, u skladu sa Zakonom, Tržišnim pravilima i međunarodnim standardima, te omogućavanje pristupa tržištu svim učesnicima pod jednakim uslovima predstavlja osnovni postulat u radu Operatora tržišta.

Kao jedan od glavnih uslova za stvaranje konkurentnog tržišta prepoznata je potreba uklanjanja mogućeg sticanja monopolističkog položaja od strane nekog energetskog subjekta ili učesnika na tržištu, što je jedna od značajnijih obaveza i odgovornosti Operatora tržišta.

Sve veće korišćenje mogućnosti proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije zahtijeva sve veću angažovanost Operatora tržišta i u ovoj oblasti. Sistem podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, podrazumijeva kontinuiranu koordinaciju sa Regulatornom agencijom za energetiku, Operatorom prenosnog sistema električne energije, Operatorom distributivnog sistema električne energije, povlašćenim proizvođačima, snabdjevačima električnom energijom u Crnoj Gori, Ministarstvom ekonomije i Vladom Crne Gore.

Uz prethodno navedeno, Operator tržišta je, u skladu sa Zakonom, odgovoran za realizaciju zakonskih prava povlašćenih proizvođača. Isto dobija na značaju jer se 2016. godine očekuje značajno povećanje broja povlašćenih proizvođača iz obnovljivih izvora energije. Bez sumnje, ulazi se u fazu pune integracije električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u jedinstveno tržište (doista ne po tržišnim principima), što samo po sebi zahtijeva, uz ostalo, punu pažnju prilikom procesa balansiranja elektroenergetskog sistema.

Operator tržišta, kao privredno društvo u kontinuiranom razvoju, treba uspješno da ispunjava i ispuni svoje obaveze kao energetski subjekat odgovoran za organizovanje i upravljanje tržištem električne energije u Crnoj Gori i da, u skladu sa planiranim energetskim razvojem, razvija tržište i radi na njegovom povezivanju i integrisanju u regionalno, a u perspektivi i u jedinstveno evropsko tržište.

Obavljanje djelatnosti na tržištu električne energije organizuje se i vrši u skladu sa ciljevima razvoja energetskih djelatnosti i potrebama kupaca u Crnoj Gori za obezbjeđivanjem sigurnog, pouzdanog i kvalitetnog snabdijevanja električnom energijom, uz poštovanje principa

konkurentnosti, te obavezom obezbjeđivanja jednakopravnog položaja svim energetske subjektima i učesnicima na tržištu električne energije u skladu sa Zakonom.

Posebne refleksije na rad Operatora tržišta u 2016. godini i nadalje, kao i na rad drugih energetske subjektima imaće novi Zakon o energetici čije se donošenje očekuje u četvrtom kvartalu 2015.godine. Ovo će podrazumijevati posebno dinamičnu aktivnost u normativnom dijelu, budući da je potrebno donijeti i nove propise, odnosno uskladiti postojeće sa novim Zakonom. Takođe, petogodišnje iskustvo u ovoj oblasti pokazalo je da postoje određena pitanja koja je potrebno preciznije definisati, regulisati i rješavati. U tom smislu, uradiće se nova Tržišna pravila čiji će sastavni dio biti i način organizovanja i upravljanja organizovanim dan unaprijed tržištem, Pravila za rad balansnog tržišta, izmjene i dopune akata iz kategorije pomoćnih pravila, Statut Društva (izmjene i dopune ili novi), novi akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i dr.

Objektivne okolnosti u kojima donosimo ovaj dokument, u očekivanju donošenja novog Zakona o energetici, uz aktivnosti koje je Operator tržišta imao na izradi teksta novog Zakona, definišu dalju integraciju tržišta električne energije i ovaj zakon situira Operatora tržišta na kvalitetan i u funkcionalnom smislu bitno drugačiji način.

Isto upućuje, ne samo na donošenje novih Tržišnih pravila i ostalih akata, već i novi, drugačiji način rješavanja finansiranja Operatora tržišta koji će se definisati Metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad Operatora tržišta električne energije, čija će izrada uslijediti nakon donošenja novog Zakona.

Ciljevi Operatora tržišta su:

- Efikasno sprovođenje procedura, principa i standarda za organizovanje i funkcionisanje tržišta, uključujući i dan unaprijed, unutardnevno i balansno tržište električne energije,
- Saradnja sa svim učesnicima na tržištu električne energije i odgovornim energetske subjektima,
- Podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije u skladu sa zakonskim odredbama,
- Obezbjeđivanje neophodne, cjelokupne infrastrukture za, što je moguće uspješnije, obavljanje licencirane djelatnosti

Nadalje,

- Obezbjeđivanje IT aplikacija koje omogućavaju komforan pristup svim učesnicima na tržištu električne energije i punu interakciju sa energetske okruženjem i koje ujedno zadovoljavaju polivalentne potrebe Operatora tržišta,
- Obezbjeđivanje što je moguće lakšeg i jednostavnijeg pristupa tržištu električne energije svim potencijalnim učesnicima, izradom i primjenom kvalitetnih podzakonskih akata i pomoćnih pravila iz nadležnosti Operatora tržišta, kao i kroz permanentnu savjetodavnu pomoć predstavljaju, između ostalog, i neke od načina da se projektovani ciljevi realizuju.

2 CILJEVI KOJI SE ŽELE POSTIĆI U 2016. godini

2.1 Ciljevi tržišta

Postojećim Zakonom, utvrđeno je da je djelatnost Operatora tržišta energetska djelatnost od javnog interesa, a predlogom novog Zakona o energetici definisano je i da se ista obavlja kao javna usluga, što podrazumijeva organizovanje i upravljanje tržištem električne energije na teritoriji Crne Gore i obavljanje kupoprodaje električne energije proizvedene u postrojenjima povlašćenih proizvođača.

Osnovni zahtjevi za uspostavljanje tržišta električne energije, kao i preduslovi koje treba da ispune i ostali energetske subjekti u Crnoj Gori, su da:

- Mora postojati otvoreno i konkurentno tržište električne energije koje funkcioniše na principima javnosti, nediskriminatornosti i nepristrasnosti,
- Učesnici na tržištu moraju biti u mogućnosti da trguju električnom energijom,
- Djelatnost Operatora prenosnog i Operatora distributivnog sistema električne energije mora se obavljati isključivo u nezavisnom pravnom licu koje ne obavlja druge energetske djelatnosti,
- Operator prenosnog sistema električne energije i Operator distributivnog sistema električne energije moraju biti u mogućnosti da kupuju električnu energiju za pokrivanje gubitaka i balansiranje elektroenergetskog sistema,
- Učesnici na tržištu moraju da imaju pristup informacijama o cijenama i količinama električne energije,
- Snabdjevači električnom energijom moraju biti u mogućnosti da trguju električnom energijom, što im omogućava da, što je moguće više, usklade kupljenu sa potrošenom električnom energijom tj. da budu izbalansirani,
- Snabdjevači električnom energijom moraju biti u mogućnosti da: identifikuju potrošače, kupuju električnu energiju na konkurentan način, imaju precizno i vremenski usklađeno poravnanje,
- Operator prenosnog sistema električne energije mora biti sposoban da, korišćenjem pomoćnih i sistemskih usluga, energetske balansira sistem i održava ga sigurnim.

Tržište električne energije, u sadašnjoj fazi funkcioniše, po svojoj suštini dominantno kao veleprodajno, na bazi bilateralnog ugovaranja i u cjelosti uvažava specifičnosti električne energije, što se prevashodno odnosi na tržišne aranžmane koji su utemeljeni na činjenicama da se električna energija ne može "skladištiti", da se potrebne količine najčešće ne poklapaju sa

proizvedenim i kupljenim, te da se mora uvažiti širi kontekst isporuke električne energije, što svakako znači potrebu balansiranja elektroenergetskog sistema u realnom vremenu uz zadovoljavanje potreba za kvalitetnim snabdijevanjem.

2.2 Ciljevi podsticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije

Druga, ne manje važna, zakonska obaveza Operatora tržišta je sprovođenje aktivnosti na podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, što podrazumijeva obavezu Operatora tržišta da otkupi svu električnu energiju proizvedenu u postrojenjima povlašćenih proizvođača i proda je snabdjevačima i krajnjim kupcima – samosnabdjevačima koji su preuzeli balansnu odgovornost.

Razvoj i korišćenje obnovljivih izvora energije i razvoj i korišćenje visokoefikasne kogeneracije, koji su Zakonom definisani kao nacionalni ciljevi, donosi Vlada Crne Gore u skladu sa Strategijom razvoja energetike.

Kao članica Energetske zajednice, Crna Gora se obavezala da poštuje direktive EU iz oblasti energetike, odnosno da aktivno doprinosi ostvarivanju ciljeva EU.

U cilju poštovanja i primjene odredbi iz direktiva EU, Vlada Crne Gore je donijela značajan broj potrebnih podzakonskih akata koji tretiraju problematiku vezanu za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije i stimulisanje povlašćenih proizvođača.

Crna Gora ima mogućnost korišćenja velikog potencijala obnovljivih izvora energije, što stvara dobru poziciju za učestvovanje u trgovini pravima za emisiju ugljendioksida, garancijama porijekla, kao i ispunjavanje nacionalnih ciljeva po pitanju učešća energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u ukupnoj bruto finalnoj potrošnji energije.

2.3 Vremenski okvir realizacije zacrtanih ciljeva i redovnih radnih aktivnosti

Tabela br. 1: Definisani ciljevi i planirani rokovi realizacije

Ciljevi i redovne radne aktivnosti	Komentar i planirani rokovi
Stvaranje uslova za efikasno obavljanja licencirane energetske djelatnosti od javnog interesa	Kontinuirano
Organizovanje tržišta električne energije na bazi bilateralnog ugovaranja (I faza)	Kontinuirano
Organizovanje dan unaprijed tržišta električne energije (II faza)	Kraj 2016. godine

Organizovanje balansnog tržišta električne energije (II faza)	Kraj 2016. godine
Upravljanje tržištem električne energije	Kontinuirano
Razvoj tržišta uz očuvanje principa konkurentnosti, javnosti, nediskriminatornosti i nepristrasnosti (II faza)	kraj 2016. godine
Aktivnosti vezane za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije	Kontinuirano
Dalji razvoj informacionog sistema za omogućavanje, što je moguće, efikasnijeg poslovanja (II faza)	III kvartal ili do kraja 2016. godine, dalje po potrebi
Unapređenje saradnje sa Operatorom prenosnog sistema električne energije radi obavljanja aktivnosti definisanih Zakonom, licencama i Tržišnim pravilima	Kontinuirano
Uspostavljanje saradnje sa Operatorom distributivnog sistema električne energije radi obavljanja aktivnosti definisanih Zakonom i Tržišnim pravilima	Jul 2016. godine
Unapređenje saradnje sa učesnicima na tržištu	Kontinuirano
Pružanje podrške proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije	Kontinuirano
Unapređenje saradnje sa povlašćenim proizvođačima-korisnicima podsticajnih cijena	Kontinuirano
Unapređenje saradnje sa snadbjevačima u cilju otkupa energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije	Kontinuirano
Vođenje evidencije ugovora zaključenih na tržištu električne energije u skladu sa Zakonom i Tržišnim pravilima	Kontinuirano
Aktivnosti na usvajanju izmijenjenih i dopunjenih Tržišnih pravila, kao i izrada novih i ažuriranje postojećih akata iz kategorije pomoćnih pravila u funkciji očekivanog donošenja Zakona o energetici	I i II kvartal
Aktivnosti na izradi Pravila za rad balansnog tržišta	III kvartal
Izrada kvartalnih i godišnjih finansijskih iskaza u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji	Kontinuirano
Izmjena, dopuna i usaglašavanje normativnih akata (Statut, akt o organizaciji i sistematizaciji i dr.)	I kvartal
Organizacija i prateća sistematizacija u funkciji druge faze razvoja i otvaranja tržišta.	I kvartal

Normative i procedure za drugu fazu razvoja tržišta – maloprodajno tržište, dan unaprijed, unutardnevno i balansno tržište	II i III kvartal
Informacione pretpostavke za drugu fazu razvoja tržišta	III kvartal
Harmonizacija informacionih sistema učesnika na tržištu, posebno elektroenergetskih subjekata	Kontinuirano
Edukacija kadra	Kontinuirano
Analiza usklađenosti aktivnosti sa Licencom	I kvartal
Rad na Metodologiji kojom će se utvrditi RDP	I kvartal
Dokumentacija – zahtjev prema Regulatornoj agenciji za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda za novi regulatorni period	IV kvartal
Realizacija obaveza definisanih aktuelnom Licencom i komunikacija sa Regulatornom agencijom za energetiku	Kontinuirano
Plan javnih nabavki za 2016. godinu	Do 31.01.2016.

3 PRETPOSTAVKE ZA REALIZACIJU CILJEVA

3.1 Ljudski resursi

Operator tržišta, kao privredno društvo koje obavlja specifične djelatnosti od strateškog interesa za funkcionisanje i razvoj tržišta električne energije u Crnoj Gori i podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, zahtijeva stručan kadar koji će stručno i efikasno obavljati zahtijevane poslove, uz stalnu edukaciju i usavršavanja, posebno u oblasti primjene propisa i međunarodnih standarda, uz adekvatno korišćenje informacionih tehnologija.

Sada je u Operatoru tržišta zaposleno 16 izvršilaca, prema sljedećem:

Tabela br. 2: Podaci o broju zaposlenih u Operatoru tržišta

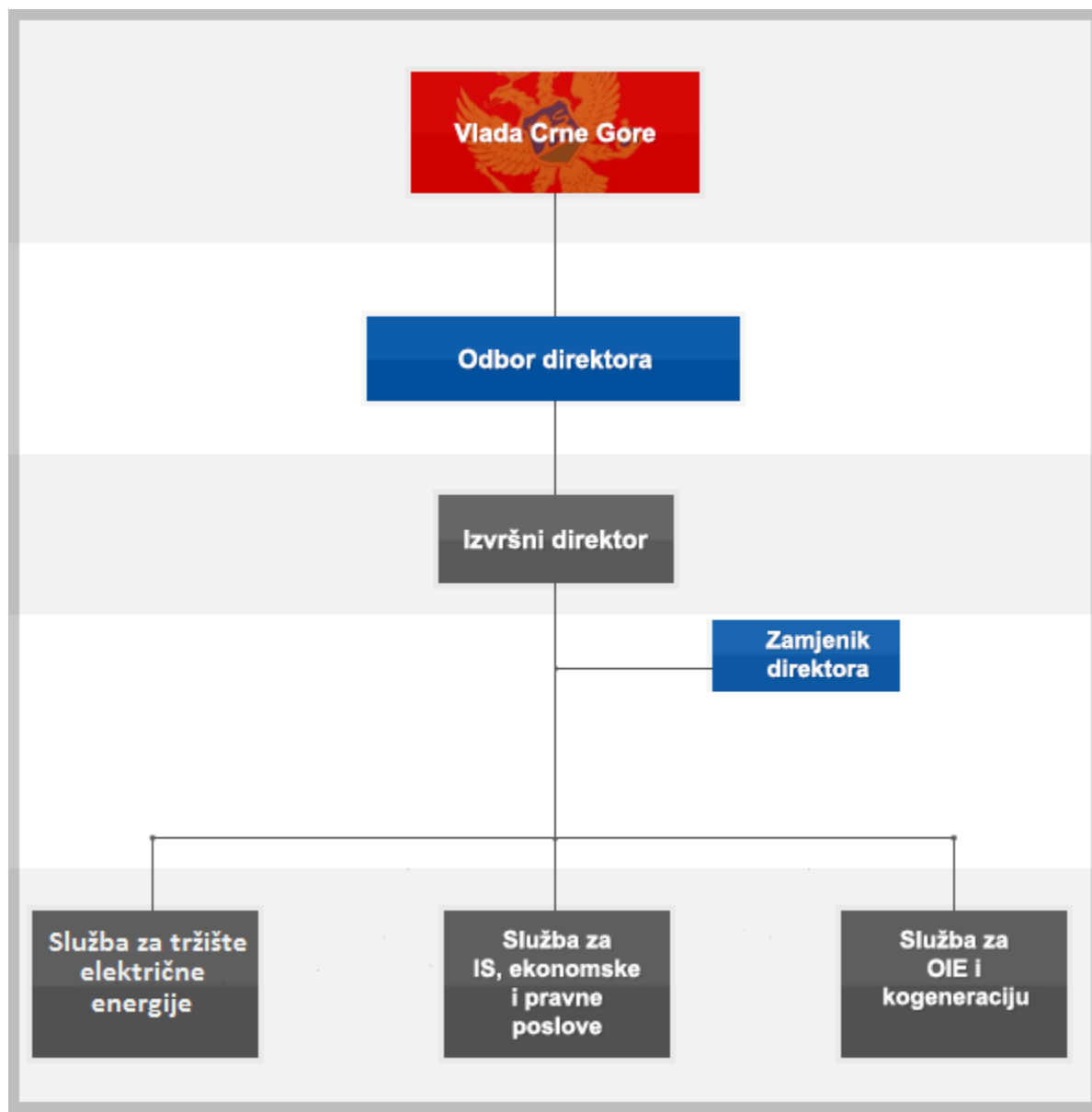
<i>Kvalifikacija zaposlenih</i>	<i>Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom</i>
VSS dipl. ing.el. dipl.ecc.dipl.pravnik	14
VŠS ekonomista	1
SSS	1
UKUPNO	16

Starteško opredjeljenje Operatora tržišta u prethodnom periodu, a što će biti određenje i u narednom periodu, po pitanju kadrovskog popunjavanja i osposobljavanja, je da se većina sistematizovanih radnih mjesta popunjava sa mladim ljudima potrebne kvalifikacione strukture,

uz odgovarajući probni rad, koji su osposobljeni ili će u kratkom periodu biti osposobljeni da obavljaju veoma specifične poslove. Imajući u vidu samu specifičnost ovih poslova, kao i činjenicu da se radi o relativno novom subjektu i novoj djelatnosti, to se umnogome i dalje koristi iskustvo zemalja koje odavno imaju formirane operatore tržišta i razvijena tržišta električne energije.

Kako bi operator tržišta mogao u potpunosti realizovati sve obaveze koje se definišu zakonskim rješenjem, kao i obavezama preuzetim od međunarodnih institucija, neophodno je u narednom periodu povećati broj izvršilaca, što će svakako biti definisano kroz odgovarajuća dokumenta društva.

Na slici 1. data je organizaciona šema Operatora tržišta:

Slika 1. Organizaciona šema Operatora tržišta

U **Službi za tržište električne energije** sistematizovani su poslovi za šest izvršilaca. U ovoj Službi zaposleni su: šef službe, glavni inženjer za dugoročno planiranje i razvoj tržišta, glavni inženjer za izradu kratkoročnih voznih redova, glavni inženjer za obračun prometa električne energije i usluga i ekonomista – samostalni referent za finansijski obračun, poravnanje i fakturisanje. Uopšteno, u okviru Službe se, u ključnom, obavljaju sljedeći poslovi:

- Obrada zahtjeva za prijem na tržište električne energije i pripremanje akata po podnijetim zahtjevima (odluke, ugovori),
- Identifikacija, klasifikacija i registracija učesnika na tržištu električne energije (baza podataka),
- Evidentiranje bilateralnih ugovora (baza podataka)
- Evidentiranje zaključenih ugovora o balansnoj odgovornosti,
- Prikupljanje podataka od nosioca balansne odgovornosti i balansno odgovornih subjekata za izradu okvirnog voznog reda,
- Provjeravanje voznih redova nosioca balansne odgovornosti i balansno odgovornih subjekata u skladu sa Uputstvom za prijavu i izradu voznih redova,
- Izrada okvirnog voznog reda,
- Izrada i objavljivanje periodičnih i godišnjih izvještaja i publikacija iz domena poslovanja za potrebe Vlade Crne Gore, Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD, Regulatorne agencije za energetiku i učesnika na tržištu,
- Provjeravanje i verifikacija utvrđenih količinskih odstupanja sa nosiocima balansne odgovornosti i balansno odgovornim subjektima,
- Utvrđivanje finansijskog obračuna verifikovanih količinskih odstupanja i finansijsko poravnanje i,
- obavještanja učesnika na tržištu, Operatora prenosnog sistema i Operatora distributivnog sistema o okončanim količinskim i finansijskim obračunima i poravnanju i dr.

U **Službi za obnovljive izvore energije i visokoefikasnu kogeneraciju** sistematizovani su poslovi za tri izvršioca. Ova Služba postoji i radi nepunu godinu dana i poslove obavljaju šef Službe, koji je dipl. ing. el. i ekonomista za obnovljive izvore energije i kogeneraciju. Služba, u osnovnom, obavlja sljedeće poslove:

- Identifikacija, klasifikacija i registracija korisnika podsticaja tj. povlašćenih proizvođača (baza podataka),
- Organizovanje kupovine (otkupa) električne energije od povlašćenih proizvođača i zaključenje ugovora,
- Zaključenje ugovora sa snabdjevačima radi kupovine obaveznog proporcionalnog dijela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije,
- dostavlja snabdjevačima i kvalifikovanim kupcima koji su preuzeli balansnu odgovornost dnevne planove isporuka pripadajućeg dijela električne energije proizvedene u postrojenjima povlašćenih proizvođača,
- Prikupljanje naknade za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije od snabdjevača tarifnih i kvalifikovanih kupaca,
- Praćenje registra izdatih garancija porijekla električne energije,

- Učestvovanje u utvrđivanju kupovne (otkupne) cijene i naknade za podsticaj proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije i dr.

U **Službi za IS, ekonomske i pravne poslove** sistematizovani su poslovi za šest izvršilaca. U Službi su sada zaposleni - šef službe, glavni inženjer za sistemsko održavanje hardvera, glavni inženjer za aplikativni softver, odgovorni ekonomista - službenik za javne nabavke, diplomirani pravnik i ekonomista (VŠS). U okviru Službe obavljaju se, u osnovnom, sljedeći poslovi:

- Koordiniranje i razvijanje djelatnosti upravljanja i razvoja informacionog sistema, uz istovremenu povezanost svih organizacionih djelova Operatora tržišta,
- Finansijski obračun prometa električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i kogeneracije,
- Obračun i raspodjela sredstava prikupljenih od naknade za podsticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije povlašćenim proizvođačima,
- Poslovi računovodstva i finansijski poslovi,
- Poslovi sprovođenja postupka javnih nabavki,
- Poslovi praćenja i primjene zakona i drugih propisa,
- Poslovi zastupanja Operatora tržišta pred sudovima i drugim organima,
- Pravni i kadrovski poslovi,
- Odnosi sa Regulatornom agencijom za energetiku i dr.

Van organizacionih jedinica sistematizovani su poslovi: izvršnog direktora, zamjenika izvršnog direktora, PR menadžera i poslovno-administrativnog sekretara.

3.2 Informatička infrastruktura

Osnovni preduslov za razvoj Operatora tržišta uopšte, a posebno za uspješno obavljanje djelatnosti, je adekvatan informacioni sistem, odnosno savremena informaciono tehnička rješenja.

Kroz projekat Tehničke pomoći za implementaciju Sporazuma o energetske zajednici (u daljem tekstu: TA-NcT) otvorena je mogućnost da se, od dva kandidovana projekta, koristi jedan koji se odnosi na razvoj IT-a i predviđao je izradu dokumenta koji suštinski definiše tehničke specifikacije za nabavku softvera potrebnog za podršku rada i koncept faznog razvoja informacionog sistema Operatora tržišta (Blueprint IT Projekat).

Uporedo sa projektom TA-NcT, Vlada Republike Slovenije je ponudila pomoć za razvoj softvera i kandidovala nosioca aktivnosti – kompaniju »Korona« iz Ljubljane.

Rezultat te saradnje je softver koji je od početka koncipiran da u potpunosti zadovolji potrebe tržišta električne energije u prvoj fazi razvoja što je kompatibilno sa Blueprint IT Projektom.

Koncept dokumenta Blueprint IT Projekat (realizovan u okviru projekta TA-NcT) suštinski sadrži opredjeljujući motiv razvoja Operatora tržišta u Crnoj Gori, nivo potreba učesnika na tržištu,

stepen razvijenosti tržišta, pouzdanost i povjerljivost trgovanja, kao i tehnološki zahtjev elektroenergetskog sistema.

Dakle, prva faza projekta je imala za cilj stavljanje informacionih pretpostavki i podrške za pokretanje i rad tržišta električne energije u Crnoj Gori i odnosi se na aktivnosti na tržištu. Fokusirano informacioni sistem treba i mora da u potpunosti pokriva sadržaje ovih aktivnosti.

Softver koji koristi Operator tržišta i koji je, izvjesno, dao vrlo pozitivne rezultate je nastao u interakciji stručnjaka pomenute kompanije »Korona« i aktivnog rada zaposlenih u Operatoru tržišta i već je u aktivnoj upotrebi duže od dvije godine. Aplikacija koju koristimo testirana je i predstavljena u okruženju i dobila je više nego afirmativne ocjene.

Vrijednost softvera koji je Operator tržišta dobio kao grant iznosi 200.000,00 Eura, a hardvera 13.044,00 Eura.

Softver obezbjeđuje, uz ostalo, uspostavljanje adekvatnih informatičkih veza sa dostupnim provajderima mjerenja (CGES - om i Operatorom distributivnog sistema), kao i sadržaje i informacije u obimu koje zahtijevaju Vlada Crne Gore, Regulatorna agencija za energetiku i sl, uz napomenu da Operator distributivnog sistema još uvijek ne posjeduje informatičku infrastrukturu koja bi omogućila interaktivno povezivanje informacionih sistema.

Postojeći softver je projektovan da omogućiti dalju nadogradnju, ali samo za određeni broj i tip funkcija, u skladu sa pretpostavkom pojave budućih promjena u nekim elementima koncepta tržišta električne energije u Crnoj Gori.

Veoma važna aktivnost je stvaranje informacione infrastrukture – dominantno softvera za drugu fazu razvoja tržišta električne energije, na kome će se realizovati sve funkcije veleprodajnog i maloprodajnog tržišta.

Softver ima mogućnost da, za određene potrebe, bude nadograđen uz činjenicu da zadovoljava i prelaznu fazu razvoja tržišta električne energije. Predmetom posebne pažnje mora biti stvaranje pretpostavki za nabavku softvera koji će pratiti drugu fazu razvoja tržišta električne energije i koji će uvažiti nekoliko realnih pokazatelja. Isto se odnosi na status kupaca definisan Zakonom, počev od 01.01.2015. godine, projekat ugradnje brojila sa daljinskim očitavanjem, otvaranje dan unaprijed, kao i unutar dnevnog i balansnog tržišta električne energije, regionalnu berzu, puštanje u pogon interkonektivnog kabala između Crne Gore i Italije i izvjesnu promjenu u dizajnu tržišta, redefinisane statusa učesnika, uključivanje posrednika i zastupnika, mogućnosti povezivanja sa bankarskim sistemom, upravljanje rizicima što, u konačnom, predstavlja cilj – aplikativne pretpostavke za rad tržišta električne energije.

3.3 Poslovni prostor

Ključno ograničenje u radu i razvoju Operatora tržišta, koje i u ovom programu apostrofiramo, predstavlja neriješeno pitanje poslovnog prostora. Rješavanje ovog pitanja je elementarna pretpostavka za njegov dalji rad i funkcionisanje.

Potrebno je naglasiti da bi posjedovanje odgovarajućeg poslovnog prostora, koji bi ujedno bio i jedino značajnije osnovno sredstvo Operatora tržišta i predstavljalo imovinu na osnovu koje bi se mogle izdati određene garancije u procesu obavljanja djelatnosti (pogotovo u procesu, Zakonom definisane obaveze, kupovine električne energije od povlašćenih proizvođača), mogućnost kreditnog zaduživanja i sl. Omogućavanje nabavke sopstvenog poslovnog prostora predstavlja jednu od osnovnih potreba za rad Operatora tržišta, a imalo bi i pozitivne

implikacije na troškove Operatora tržišta na duži rok, jer bi predstavljalo značajnu uštedu u odnosu na trošak zakupa poslovnog prostora.

Cijeneći da je pitanje rješavanja poslovnog prostora ključno pitanje za rad Operatora tržišta i dalji razvoj Društva, to je Operator tržišta u 2015. godini inicirao postupak koji prethodi realizaciji daljih aktivnosti. U smislu operacionalizacije ove aktivnosti, neposredne aktivnosti (objavljivanja poziva za javno nadmetanje i realizaciju istog) su moguće nakon donošenja Odluke o odobravanju naknade za rad Crnogorskom operatoru tržišta električne energije doo Podgorica za period 01. 01. 2016. godine do 31. 12. 2016. godine od strane Regulatorne agencije za energetiku.

3.4 Finansijska stabilnost

Jedna od opštih obaveza Operatora tržišta propisana Zakonom i uslovima Licence za djelatnost Operatora tržišta električne energije je da je finansijski, tehnički i kadrovski osposobljen da obavlja djelatnost.

Odgovarajuća finansijska stabilnost je, dakle, jedan od tri osnovna uslova postojanja Operatora tržišta.

Na osnovu člana 94 stav 3 Zakona i Pravila o utvrđivanju naknade za rad operatora tržišta električne energije, Operator tržišta utvrđuje naknadu za svoj rad u skladu sa programom rada i finansijskim planom koje dostavlja Regulatornoj agenciji za energetiku na odobravanje.

Shodno Pravilima o utvrđivanju naknade za rad operatora tržišta električne energije, naknada za rad Operatora tržišta obezbjeđuje se iz:

- 1) naknade za prodatu električnu energiju koju plaćaju krajnji kupci, koja se obračunava kao proizvod jedinične naknade i utrošene električne energije,
- 2) drugih izvora u skladu sa Zakonom.

U Licenci zahtijeva se visok stepen finansijske osposobljenosti (stabilnosti). Za očekivati je da će novim Zakonom o energetici i Metodologijom koja će proistići iz istog, Operator tržišta biti dugoročno situiran sa obezbijeđenim stabilnim izvorima finansiranja, uvažavajući pri istom da se već nalazi u drugoj fazi konstituisanja i realizacije obaveza koje će biti ustanovljene zakonima i pravilima u skladu sa Licencom koju je izdala Regulatorna agencija za energetiku.

4 STRATEŠKA PARTNERSTVA

Uvažavajući činjenicu da Operator tržišta obavlja jednu sasvim novu djelatnost, odnosno organizuje i upravlja tržištem električne energije, ukazivala je na potrebu komunikacije i otvaranja moguće saradnje sa istim ili sličnim institucijama ili kompanijama iz bližeg ili daljeg međunarodnog okruženja. Izvjesno, obzirom na ograničenja koja postoje u elektroenergetskom sektoru Crne Gore koja se odnose na funkcionisanje tržišta električne energije, kao i oblast obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije, Operator tržišta je upućen na odgovarajuća aplikativna znanja dostignuta kod ovih kompanija ili institucija, koje su već ovladale tržištem električne energije i u podmakloj su fazi primjene rješenja za obnovljive izvore i visokoefikasnu kogeneraciju i drugih polivalentnih potreba za razvoj Operatora tržišta. Operatora tržišta teži uspostavljanju bolje i kvalitetnije saradnje, pa čak i do nivoa uspostavljanja strateškog partnerstva. Strateško partnerstvo podrazumijeva isključivo poslovno partnerstvo bez ikakvog učešća u vlasničkoj strukturi.

Sve ovo pretpostavlja da Operator tržišta ima u potpunosti otvoren pristup u odnosu na međunarodnu saradnju i strateška partnerstva, koja su višestruko korisna za razvoj jedne relativno nove djelatnosti.

Izvjeshno, samo po sebi afirmiše sadržaje koje treba realizovati kroz nove aktivnosti i eventualno nova poslovna partnerstva.

Dosadašnja iskustva pokazuju da je Operator tržišta uspostavio i kontinuirano razvijao i razvija saradnju sa D.O.O. Borzen iz Ljubljane, naročito u dijelu obezbjeđivanja institucionalnih okvira za saradnju u oblasti daljeg razvoja tržišta električne energije i razmjeni iskustava, sa kojim ima i zaključen Memorandum o razumijevanju.

Takođe, jedan od primjera usješno realizovane saradnje je slovenačka firma „Korona“ iz Ljubljane - ranije pomenuti isporučilac softvera rađenog u skladu sa modelom crnogorskog tržišta električne energije.

Cijenimo da je potrebno nastaviti kontakte sa Deutsche Borse Group, jer takva saradnja sa izuzetno značajnim kompanijama može biti od velike važnosti za dalji razvoj Operatora tržišta kada je u pitanju druga faza otvaranja tržišta, tržišta balansne energije, a na kraju i mogućnost uspostavljanja klasične berze.

Iako nema dimenziju strateškog partnerstva, veoma važna saradnja za dalji razvoj Operatora tržišta je izuzetno dobra komunikacija sa Sekretarijatom Energetske zajednice i učestvovanje u svim njihovim programskim aktivnostima, kao i činjenica da su predstavnici Operatora tržišta aktivno uključeni u rad u dijelu pregovora o pristupanju EU - Poglavlje 15 – energetika.

5 REZIME

Godišnji plan za 2016. godinu je koncipiran sa posebnim naglaskom na razvoj tržišta, sa naglašenom ambicijom da se izmjenama i usklađivanjima propisa kao dominantno prepoznatih normativno pravnih pretpostavki, kontinuirano radi na daljem razvoju. Krucijalno pitanje za rad Operatora tržišta je rješavanje pitanja poslovnog prostora. Valorizacijom stečenih specijalističkih znanja iz ove oblasti i zapošljavanjem adekvatnog broja izvršilaca, zbog značajnog povećanja obima posla, stvarao bi se ambijent za dalji razvoj i stvorili uslovi za realizaciju obaveza postavljenih pred Operatorom tržišta u 2016. godini, a dio su dugoročnog koncepta razvoja tržišta električne energije sadržane u Strategiji razvoja Društva u narednom petogodišnjem periodu.

U narednom periodu posebna pažnja biće usmjerena na saradnju sa svim subjektima gdje postoji direktna povezanost poslova i kontinuirane aktivnosti na operacionalizaciji utvrđenih obaveza, i to sa: Vladom Crne Gore, Regulatornom agencijom za energetiku, energetskim subjektima i učesnicima na tržištu električne energije u Crnoj Gori.

Broj: 1212
Podgorica, 12.11.2015.godine

DOO "Crnogorski operator
tržišta električne energije" - Podgorica
Odbor direktora
Broj: 1213/1
Podgorica, 12.novembar 2015.godine

Na osnovu člana 23 stav 2 alineja 4 Statuta DOO "Crnogorski operator tržišta električne energije" – Podgorica ("Službeni list CG", broj 13/11, 60/11 i 39/15), Odbor direktora Društva, na sjednici održanoj 12.novembra 2015. godine, donio je -

ODLUKU

1. Usvaja se Finansijski plan Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski operator tržišta električne energije” – Podgorica, za 2016.godinu.
2. Finansijski plan iz tačke 1 ove odluke dostavlja se Vladi Crne Gore, radi davanja saglasnosti.
3. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

ODBOR DIREKTORA,
Predsjedavajuća,
Milica Rajčević

***Finansijski plan
Crnogorskog operatora tržišta električne energije DOO
za 2016. godinu***

SADRŽAJ

<u>I OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU</u>	3
1. Organizaciona struktura društva	5
2. Ljudski resursi	6
3. Polazne osnove za planiranje.....	6
<u>II PLANIRANI PRIHODI ZA 2016. GODINU</u>	7
III PLANIRANI RASHODI ZA 2016. GODINU	7
1. Troškovi poslovanja koji se mogu kontrolisati.....	8
2. Troškovi poslovanja koji se ne mogu kontrolisati.....	11
3. Amortizacija sredstava za obavljanje regulisane djelatnosti.....	11
IV TABELARNI PRIKAZ PLANIRANIH PRIHODA I TROŠKOVA ZA 2016. GODINU	12
V	
REZIME	13

I OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski operator tržišta električne energije" – Podgorica (dalje u tekstu: Operator tržišta), osnovano je Odlukom Vlade Crne Gore, koja je donijeta na sjednici 16. decembra 2010. godine, u skladu sa Zakonom o energetici ("Službeni list CG", br. 28/10, 40/11, 42/11, 6/13 i 10/15) (dalje u tekstu: Zakon) i Zakonom o privrednim društvima ("Službeni list RCG", broj 6/02 i "Službeni list CG", broj 17/07, 80/08, 40/10, 36/11 i 40/11).

Operator tržišta je registrovan kao privredno društvo kod Centralnog registra Privrednog suda u Podgorici 29.07.2011. godine, pod brojem 5-0610998/001, sa sjedištem u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 120.

Operator tržišta je nosilac Licence za djelatnost Operatora tržišta električne energije (dalje u tekstu: Licenca) broj E-013, izdate 26.12.2011. godine u Crnoj Gori.

Osnovni kapital Operatora tržišta iznosi 10.000,00 eura, a predstavlja novčani ulog osnivača društva - Vlade Crne Gore.

Operator tržišta je energetska subjekat, koji u skladu sa Zakonom, Licencom, Tržišnim pravilima ("Službeni list CG", br. 44/12) i međunarodnim standardima, obavlja osnovne djelatnosti:

1. organizovanje i upravljanje tržištem električne energije i
2. aktivnosti vezane za kupoprodaju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije.

U sklopu djelatnosti pod tačkama 1 i 2, između ostalog, Operator tržišta obavlja:

1. vodi evidenciju ugovora zaključenih na tržištu električne energije u skladu sa Tržišnim pravilima,
2. vrši obračun količinskog odstupanja predaje i prijema električne energije od voznih redova, kao i finansijski obračun utvrđenih odstupanja i kontrolu finansijskog poravnanja,
3. objavljuje informacije koje su potrebne za nesmetano djelovanje tržišta i obavljanje energetske djelatnosti, u skladu sa Zakonom, na svojoj internet stranici,
4. vodi evidenciju o snabdjevačima i kvalifikovanim kupcima i njihovim međusobnim obavezama,
5. Tržišnim pravilima utvrđuje pravila i postupke za kupovinu i prodaju električne energije,
6. utvrđuje i dostavlja Agenciji na odobravanje formularne ugovore iz tačke 7,
7. nakon dobijanja odobrenja iz tačke 6 zaključuje sljedeće formularne ugovore:
 - ugovor o učestvovanju na tržištu električne energije,
 - ugovor o finansijskom poravnanju balansnog obračuna,
 - ugovor o balansnoj odgovornosti,
 - ugovor o otkupu električne energije od povlašćenih proizvođača,

- ugovor o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije otkupljene od povlašćenih proizvođača i
- ugovor o članstvu na balansnom tržištu,
- 8. zaključuje ugovore sa povlašćenim proizvođačima koji imaju pravo na podsticajnu cijenu o otkupu cjelokupne proizvedene električne energije,
- 9. zaključuje ugovore sa snabdjevačima i kvalifikovanim kupcima koji su preuzeli balansnu odgovornost o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u proizvodnim postrojenjima povlašćenih proizvođača,
- 10. dostavlja snabdjevačima i kvalifikovanim kupcima koji su preuzeli balansnu odgovornost dnevne planove isporuka pripadajućeg dijela električne energije proizvedene u postrojenjima povlašćenih proizvođača;
- 11. naplaćuje sredstva od snabdjevača i kvalifikovanih kupaca koji su preuzeli balansnu odgovornost za električnu energiju proizvedenu u postrojenjima povlašćenih proizvođača,
- 12. obračunava i vrši raspodjelu sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije na proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije na osnovu zaključenih ugovora i
- 13. daje mišljenje na pravila za primjenu transparentnih postupaka upravljanja zagušenjem i dodjeljivanja prekograničnih kapaciteta za prenos električne energije zasnovanih na tržišnim principima.

Operator tržišta utvrđuje Tržišna pravila uz odobravanje Regulatorne agencije za energetiku, koja obuhvataju i način organizovanja i funkcionisanja organizovanog dan unaprijed i unutar dnevnog tržišta električne energije i Pravila za rad balansnog tržišta električne energije.

Obaveza Operatora tržišta je i da se intenzivno i stalno bavi praćenjem i razvojem tržišta električne energije u cilju integracije tržišta, prvo na regionalnom nivou, a u krajnjem u jedinstveno evropsko tržište. Obaveza praćenja funkcionisanja i razvoja tržišta ne proističe samo iz Zakona i Odluke o Modelu tržišta električne energije u Crnoj Gori koju je, na sjednici od 19. jula 2007. godine donio Odbor Regulatorne agencije za energetiku, već i na osnovu međunarodno prihvaćenih obaveza Crne Gore na putu ulaska u Evropsku Uniju. Energetska Zajednica, prvenstveno na osnovu Zaključaka konferencije podrške zapadnom Balkanu koja je, na inicijativu Njemačke, održana 28. avgusta 2014. godine u Berlinu i kojoj su, osim zvaničnika Njemačke i Evropske unije, prisustvovali predsjednici vlada zemalja regiona i ministri inostranih poslova i privrede, intenzivno radi na podsticanju i pružanju pomoći pri uspostavljanju organizovanih dan unaprijed tržišta električne energije u svim zemljama regiona i njihovom spajanju, sa krajnjim ciljem uspostavljanja jedinstvenog evropskog tržišta. U tom cilju već su izradili mapu puta sa terminskim planovima koji su uglavnom projektovani u okviru 2016. godine. Takođe, Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, kao i Akcionim planom za period 2016. do 2020. godine predviđen je i planiran dinamičan razvoj tržišta električne energije u Crnoj Gori.

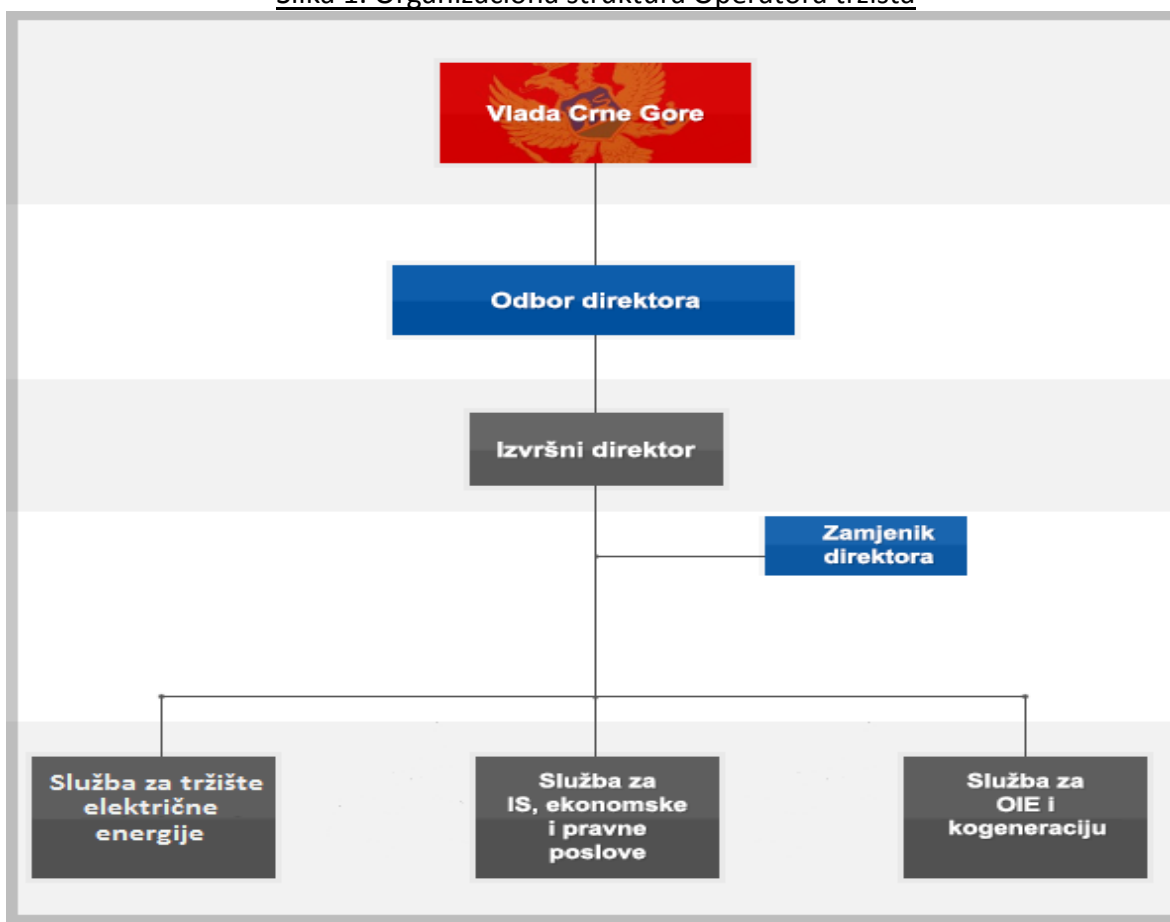
Operator tržišta, kao nosilac aktivnosti, ima obavezu da aktivno učestvuje u realizaciji uspostavljanja jedinstvenog evropskog tržišta električne energije za šta su mu potrebna adekvatna finansijska sredstva i poslovni prostor, kao i odgovarajući stručni kadar. U ovom trenutku Operator tržišta ne raspolaže, ili ne bar u potrebnoj mjeri, ni sa jednim od navedenih resursa.

1. ORGANIZACIONA STRUKTURA DRUŠTVA

Organizaciona struktura, sistematizacija radnih mjesta i broj potrebnih kadrova za obavljanje djelatnosti organizovanja i upravljanja tržištem električne energije utvrđena je Pravilnikom o organizaciji Društva i Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta. Sada organizacionu strukturu Operatora tržišta čine:

- Služba za tržište električne energije,
- Služba za informacioni sistem, ekonomske i pravne poslove,
- Služba za OIE i kogeneraciju.

Slika 1. Organizaciona struktura Operatora tržišta

Vlada Crne Gore, kao osnivač, imenuje Odbor direktora Operatora tržišta. Odbor direktora broji tri člana.

Operatorom tržišta upravlja i rukovodi Izvršni direktor čije su nadležnosti i odgovornosti definisane Zakonom o privrednim društvima i Statutom Operatora tržišta.

U **Službi za tržište električne energije** sistematizovani su poslovi za šest izvršilaca. U ovoj Službi trenutno su zaposleni: šef službe, glavni inženjer za dugoročno planiranje i razvoj tržišta, glavni inženjer za izradu kratkoročnih vozničkih redova, glavni inženjer za obračun prometa električne energije i usluga i ekonomista – samostalni referent za finansijski obračun poravnjenja i fakturisanje.

U **Službi za obnovljive izvore energije i kogeneraciju** sistematizovani su poslovi za tri izvršioca. Ova Služba je otpočela sa radom u prvom kvartalu 2015. godine i poslove obavljaju šef Službe, koji je dipl.ing.el i ekonomista za obnovljive izvore energije i kogeneraciju.

U **Službi za IS, ekonomske i pravne poslove** sistematizovani su poslovi za šest izvršilaca. U Službi su sada zaposleni - šef službe, glavni inženjer za sistemsko održavanje hardvera, glavni inženjer za aplikativni softver, odgovorni ekonomista - službenik za javne nabavke, diplomirani pravnik i ekonomista (VŠS).

Van organizacionih jedinica sistematizovani su poslovi: zamjenika izvršnog direktora, PR menadžera i administrativno-tehničkog sekretara.

2. LJUDSKI RESURSI

Rad Operatora tržišta kao privrednog društva, koje obavlja specifičnu djelatnost, djelatnost od javnog interesa (Zakon o energetici čl. 67) koja je od kapitalnog značaja za funkcionisanje i razvoj tržišta električne energije u Crnoj Gori, zahtijeva angažovanje profesionalaca koji obavljaju poslove na efikasan i kvalitetan način.

Tabela 1: Podaci o zaposlenima u Operatoru tržišta

<i>Kvalifikacija zaposlenih</i>	<i>Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom u 2015. god.</i>	<i>Planirani broj zaposlenih u 2016. god.</i>
VSS,VŠS,SSS	16	20
UKUPNO	16	20

3. POLAZNE OSNOVE ZA PLANIRANJE

Polazne osnove za planiranje prihoda za 2016. godinu su Pravila o utvrđivanju naknade za rad operatora tržišta električne energije, Strategija razvoja DOO "Crnogorski operator tržišta električne energije" - Podgorica za period 2015. - 2019. godine koju je Odlukom broj 445 donio Odbor direktora Društva, na sjednici održanoj 24. 04. 2015. godine, Odluka o odobravanju

naknade za rad Operatoru tržišta (naknada za rad za treću godinu prvog regulatornog perioda) i međunarodno preuzete obaveze Crne Gore koje se tiču uspostavljanja novih vidova tržišta električne energije i njihova integracija, prvo u regionalno tržište, a na kraju u jedinstveno evropsko tržište električne energije. Na osnovu Odluke Regulatorne agencije za energetiku regulatorni period se odnosi na kalendarsku 2016. godinu. Takođe, radi potrebe kalkulacija prihoda po osnovu organizovanja i upravljanja tržištem električne energije korišteni su podaci iz Energetskog bilansa za 2015. godinu, kao i drugi iskustveni podaci iz poslovanja Operatora tržišta tokom prvog trogodišnjeg regulatornog perioda, te preliminarni podaci potrebni za izradu Energetskog bilansa za 2016. godinu.

Polazne osnove za planiranje rashoda za 2016. godinu predstavljaju ostvarenja rashoda od osnivanja Operatora tržišta i predviđeni porast rashoda saglasno očekivanom povećanju obima poslova Operatora tržišta i uspostavljanja novih vidova tržišta električne energije i, u vezi sa tim, potrebe kupovine adekvatnog poslovnog prostora i neophodne infoormatičke infrastrukture i zapošljavanje novih izvršilaca u skladu sa Pravilnikom o organizaciji Društva i Pravilnikom o sistematizaciji.

I PLANIRANI PRIHODI ZA 2016. GODINU

Prihodi Operatora tržišta planirani su u ukupnom iznosu od **784.515 €** i odnose se na prihode od regulisane djelatnosti (627.612 €) i drugih prihoda (156.903 €).

Kada je riječ o prihodima od regulisane djelatnosti oni se ostvaruju po osnovu organizovanja i upravljanja tržištem električne energije. Drugi planirani prihodi se odnose na prihode po osnovu donacija (42.559 €), evidentiranja ugovora (37.622 €) i naplate naknade na izvoz električne energije (76.722 €).

Prihodi od donacija odnose se na ukidanje odloženih prihoda po osnovu amortizacije softverske aplikacije koja je urađena na osnovu Ugovora o donaciji sa Centrom za mednarodno sodelovanje in razvoj iz Republike Slovenije i na osnovu Ugovora o razvoju informaciono infrastrukturnog sistema za crnogorski energetski sektor sklopljenog između Ministarstva ekonomije Crne Gore sa firmom Korona d.d. iz Ljubljane, Slovenija.

II PLANIRANI RASHODI ZA 2016. GODINU

Planirani rashodi operatora tržišta električne energije za 2016. godinu predviđeni su u iznosu **777.215 €** i sastoje se od: troškova poslovanja koji se mogu kontrolisati u iznosu od 725.307 €; troškova poslovanja koji se ne mogu kontrolisati u iznosu od 4.700 €; i amortizacije sredstava za obavljanje regulisane djelatnosti u iznosu od 47.208 €.

1. Troškovi poslovanja koji se mogu kontrolisati

Troškovi poslovanja koji se mogu kontrolisati iznose 725.307 €, koji se odnose na troškove zarada i drugih ličnih primanja zaposlenih na iznos od 430.722 € se zasnovanih na planu angažovanja prosječno 19 izvršilaca tokom 2016. godine. Ova rashodna stavka obuhvata i planirane troškove naknade članova odbora direktora u iznosu 16.560 €. U odnosu na već

stečena osnovna sredstva troškovi rezervnih djelova i materijala su projektovani na iznos od 11.090 €.

Troškovi usluga trećih lica obuhvataju: troškove usluga održavanja i ostale troškove usluga. Planirana vrijednost ovih troškova u 2016. godni iznosi 101.720€.

Troškovi usluga trećih lica	101.720,00
1. Troškovi usluga održavanja	22.300,00
-troškovi usluga za tekuće održavanje	4.300,00
-troškovi usluga za održavanje softvera i hardvera	18.000,00
2. Ostali troškovi usluga	79.420,00
-trošak zakupa poslovnog prostora i opreme (za prvih 4 mjeseca 2016.)	10.640,00
-troškovi reklamiranja i propagande u zemlji	2.000,00
-trošak usluga fizičkog obezbjeđenja	4.300,00
-trošak računovodstvene revizije	2.100,00
-konsultanske provizije i troškovi	4.000,00
-troškovi javnog oglašavanja	1.500,00
-troškovi usluga kopiranja i korićenja	1.000,00
-troškovi obuke, školarine, savjetovanja i drugih intelektualnih usluga pravnih lica	10.600,00
-troškovi neporizvodnih usluga	650,00
-troškovi usluga čišćenja	3.000,00
-troškovi registracije vozila	400,00
-troškovi komunalnih usluga	500,00
-ostali troškovi usluga	1.050,00
- pripadajući troškovi otplate kredita za kupovinu poslovnog prostora (8 mjeseci 2016.)	37.680,00

*Troškovi usluga održavanja se odnose na troškove usluga za tekuće održavanje i usluga za održavanje softvera i hardvera i iznose 22.300 €.

- Troškovi usluga za tekuće održavanje se odnose na održavanje i servisiranje računara, klima uređaja, kopir aparata, telefona i dr. i procijenjeni su na 4.300€.
- Troškovi usluga za održavanje softvera i hardvera – Operator tržišta je kroz Ugovor o donaciji koji je zaključen između Ministarstva ekonomije Crne Gore i Vlade Slovenije, kao jedan od korisnika, dobio softver u vrijednosti od 200.000€ i hardver u vrijednosti

od 13.044€. Ugovorom je definisano da održavanje softvera obavlja firma Korona iz Ljubljane. Ovi troškovi su procijenjeni na 18.000€.

*Ostali troškovi usluga za 2016.godinu, planirani su u iznosu od 79.420,00 Eura i odnose se:

-Troškovi zakupa poslovnog prostora i opreme su planirani na osnovu ugovora koji je Operator tržišta zaključio sa firmom 'Novi Volvox' i projektovan je za prvih 4 mjeseca 2016. godine i iznose 10.640,00 Eura.

- Troškovi reklamiranja i propagande u zemlji planirani su u iznosu od 2.000 € polazeći od dosadašnjih troškova po ovom osnovu kao i po osnovu planiranih aktivnosti kada je ova kategorija u pitanju.
- Trošak usluga fizičkog obezbjeđenja planiran je u iznosu od 4.300 €, a prilikom planiranja navedenog troška uzeta je u obzir činjenica da OT namjerava da kupi poslovni prostor čija će nabavka sama po sebi iziskivati i ovaj vid troškova.
- Trošak računovodstvene revizije planiran je u iznosu od 2.100 € imajući u vidu postojeći Plan javnih nabavki, planirani obim poslovanja društva kao i dosadašnje troškove po ovom osnovu.
- Konsultanske provizije i troškovi planirani su u iznosu od 4.000 €, a kao polazna osnova u planiranju ovih troškova uzeta je u obzir činjenica da se nivo poslovnih aktivnosti Operatora tržišta iz dana u dan povećava zbog čega i pored postojećeg kadra s kojim raspolažemo raste potreba i za angažovanjem eksternog stručnog kadra za potrebe izrade niza zakonskih i podzakonskih akata s kojima će se društvo susresti u narednom periodu.
- Troškovi javnog oglašavanja planirani su u iznosu od 1.500 € dominantno imajući u vidu planirane aktivnosti po osnovu javnog oglašavanja u narednom periodu kad je riječ prevashodno o nabavkama društva shodno Zakonu o javnim nabavkama.
- Troškovi usluga kopiranja i korićenja planirani su u iznosu od 1.000 € i bazirani su na planiranom uvećanju obima poslovanja društva, a samim tim i uvećanju i ove troškovne pozicije.
- Troškovi obuke, školarine, savjetovanja i drugih intelektualnih usluga pravnih lica planirani su u iznosu od 10.600 € a kao osnov za navedeni iznos uzete su u obzir planirane potrebe za prosječan broj od 19 izvršilaca koji je planiran na nivou 2016.godine. Namjera COTEE-a je da ulaže u edukaciju zaposlenih, koja je osnov uspješnog poslovanja i ostvarivanja zacrtanih ciljeva. Planirano je da zaposleni COTEE-a pohađaju određene specijalističke kurseve, prisustvuju seminarima...
- Troškovi neproizvodnih usluga planirani su u iznosu od 650 €.
- Troškovi usluga čišćenja planirani su iznosu od 3.000 € i odnose se na planirano angažovanje pravnog lica za pružanje navedene usluge.

- Troškovi registracije vozila planirani su u iznosu od 400 € odnose se na planiranu nabavku službenog vozila u narednom periodu.
- Troškovi komunalnih usluga planirani su u iznosu od 500 € imajući u vidu dosadašnje troškove po ovom osnovu kao i projektovanog uvećanja troškova po ovom osnovu ulaskom u nove poslovne prostorije.
- Ostali troškovi usluga planirani su u iznosu od 1.050 € a odnose se na pozicije troškova koje nisu obuhvaćene nekom od prethodnih kategorija, kao što su usluge izrade vizit kartica, usluge konfiguracije telefonske centrale, usluge umnožavanja i izrade ključeva i drugo.
- Pripadajući troškovi otplate kredita za kupovinu poslovnog prostora (8 mjeseci 2016.) planirani su u iznosu od 37.680 €, a polazna osnova u formiranju ove cifre predstavlja istraživanje tržišta koje je OT sprovodio u prethodnom periodu.

Troškovi tekućih bankarskih usluga, poštanski troškovi i troškovi osiguranja su procijenjeni na 7.900 €.

Troškovi usluga telekomunikacija obuhvataju troškove fiksne telefonije, mobilne telefonije i interneta (Integris) i procijenjeni su na iznos od 17.000 €.

Troškovi obezbjeđenja infrastrukture za dalji razvoj eneregetskog subjekta planirani na 130.000 €:

i) Troškovi obezbjeđenja infrastrukture za dalji razvoj energetskog subjekta	ii) 130.000,00
iii)	iv)
v) Unaprednje postojećeg softvera	vi) 60.000,00
vii) IT oprema – hardvare	viii) 15.000,00
ix) Službeno vozilo	x) 25.000,00
xi) Kancelarijski namještaj (opremanje prostora)	xii) 30.000,00

Ovi troškovi obuhvataju projektovano ulaganje od 60.000 € u unapređenje postojeće platforme – softvera za izradu voznih redova. Ukupna investicija u unapređenje softverske platforme je viša, ali je naše učešće za njeno osavremenjavanje procijenjeno na gore pomenuti iznos. U ovu kategoriju smo takođe predvidjeli nabavku hardvera (serveri, svičevi, fajerval i prateći računari) do iznosa od 15.000 €, nabavku službenog vozila do iznosa od 25.000 € i troškove opremanja kancelarijskog prostora (postojeći kancelarijski namještaj i druga oprema se rentiraju u skladu sa Ugovorom o zakupu prostora) do iznosa od 30.000 €.

Ostali troškovi koji se mogu kontrolisati obuhvataju rashode električne energije, vode, naknade za korišćenje puteva, troškove dnevne štampe, pretplatu na službene listove, troškove reprezentacije i ostalo, i procijenjeni su na 26.875 €.

2. Troškovi poslovanja koji se ne mogu kontrolisati

Troškovi poslovanja koji se ne mogu kontrolisati su procijenjeni na 4.700 € i dominantno se odnose na ostale troškove poslovanja koji se ne mogu kontrolisati (naknada za Licencu – RAE i sudske takse) u iznosu od 4.200 € i troškove poreza na imovinu, takse i naknade u skladu sa zakonom u iznosu od 500 €.

3. Amortizacija sredstava za obavljanje regulisane djelatnosti

Troškovi amortizacije sredstava za obavljanje regulisane djelatnosti su kalkulisani u iznosu od 47.208 € i obuhvataju amortizaciju nematerijalnih sredstava (donirani softver - aplikacija za izradu voznih redova) u iznosu od 40.642 € i amortizaciju materijalnih sredstava (IT oprema neophodna za rad aplikacije i druga računarska oprema) u iznosu od 6.565 €.

IV TABELARNI PRIKAZ PLANIRANIH PRIHODA I TROŠKOVA ZA 2016. GODINU

	REGULISANA DJELATNOST	
	r.b.	regulatorna godina (2016)
I POSLOVNI PRIHODI	201	784.515,86
1. Prihodi od prodaje	202	784.515,86
- Prihodi od regulisane djelatnosti		627.612,69
- Drugi prihodi		156.903,17
2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203	
3. Povećanje vrijednosti zaliha ucinaka	204	
4. Smanjenje vrijednosti zaliha ucinaka	205	
II POSLOVNI RASHODI (1+2+3+4)	207	777.215,79
1. Troškovi poslovanja koji se mogu kontrolisati (TPK)	209	725.307,00
Troškovi zarada i drugih ličnih primanja (Tz)		430.722,00
Troškovi rezervnih djelova i materijala (Trdm)		11.090,00
Troškovi usluga trećih lica (Tutl)		101.720,00
Troškovi tekućih bankarskih usluga, poštanski troškovi i troškovi osiguranja (Tbpo)		7.900,00
Troškovi usluga telekomunikacija (Tt)		17.000,00
Trošak obezbjeđenja infrastrukture za dalji razvoj energetskog subjekta		130.000,00
Finansijski troškovi (Tf)		
Ostali troškovi poslovanja koji se mogu kontrolisati (To)	210	26.875,00
2 Troškovi poslovanja koji se ne mogu kontrolisati		4.700,00
Troškovi poreza na imovinu, taksi i naknada u skladu sa zakonom (Tppt)		500,00
Ostali troškovi poslovanja koji se ne mogu kontrolisati u skladu sa zakonom(Tot)		4.200,00
5. Amortizacija sredstava za obavljanje regulisane djelatnosti (At)	211	47.208,79
Amortizacija nematerijalnih sredstava (Obrazac S 3.1.1 kolona 19)		40.642,81
Amortizacija materijalnih sredstava (Obrazac S 3.1.1 kolona 19)		6.565,98
A. REZULTAT REGULISANE DJELATNOSTI (I-II)	213	7.300,07
I FINANSIJSKI PRIHODI	214	
II FINANSIJSKI RASHODI	215	
B. FINANSIJSKI REZULTAT (214-215)	216	0,00
D. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE POREZA (213+216+219)	220	7.300,07
E. NETO REZULTAT POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	221	
F. REZULTAT PRIJE OPOREZIVANJA (220+221)	222	7.300,07
G. DRUGE STAVKE REZULTATA POVEZANE SA KAPITALOM (OD 224 DO 228)	223	0,00
H. PORESKI RASHOD PERIODA (230+231)	229	0,00

1. Tekuci porez na dobit	230	
2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	231	
I. NETO REZULTAT (222+223-229)	232	7.300,07

V REZIME

Predloženi Finansijski plan se zasniva na postojećoj dokumentaciji Operatora tržišta koja je kompletna dostavljena Regulatornoj agenciji za energetiku zbog utvrđivanja regulatorno dozvoljenog prihoda i naknade za rad Operatora tržišta. Pored dva ključna dokumenta, Strategije razvoja DOO "Crnogorski operator tržišta električne energije" - Podgorica za period 2015. - 2019. godine i Pravila o utvrđivanju naknade za rad Operatora tržišta električne energije značajnu bazu za predložene projekcije Finansijskog plana čini trogodišnje iskustvo generisano tokom prvog regulatornog perioda.

U 2016. godinu Operator tržišta ulazi sa kadrovskim kapacitetom od 16 izvršilaca, s napomenom da poslove izvršnog direktora obavlja zamjenik do imenovanja izvršnog direktora u skladu sa zakonom.

Međutim, posebno treba imati u vidu, da će se novim Zakonom o energetici, čije se donošenje očekuje ubrzo, utvrditi najmanje dvije nove obaveze Operatora tržišta, i to: uspostavljanje organizovanog dan unaprijed tržišta električne energije sa stvaranjem neophodnih pretpostavki za uspostavljanje i unutar dnevnog tržišta i uspostavljanje balansnog tržišta električne energije. Ovo Operatoru tržišta nameće i obavezu usklađivanja postojećih i izradu novih podzakonskih akata i prateće dokumentacije, kako iz kategorije pomoćnih pravila, tako i okviru drugih segmenata rada. Ovo neminovno znači veoma povećan obim poslova i obaveza Operatora tržišta za šta su potrebna odgovarajuća finansijska sredstva, obezbjeđivanje adekvatnog poslovnog prostora za rad, nabavka neophodne informatičke infrastrukture i zapošljavanje određenog broja novih izvršilaca. Takođe, u godini koja je prethodila, značajno je povećan broj učesnika na tržištu električne energije i za očekivati je da će se i u ovoj godini nastaviti trend rasta učešća na tržištu električne energije. U 2016. godini se očekuje ulazak u pogon pet novih malih hidroelektrana koje će steći status povlašćenih proizvođača. Prethodno iskazane okolnosti ukazuju da se stalno povećava i da će se povećavati obim poslova Operatora tržišta, što u krajnjem projektuje i broj izvršilaca za obavljanje tih poslova, a samim tim opravdava zahtjev za nabavkom novog, većeg poslovnog prostora i, samim tim, odobravanje regulatorno dozvoljenog prihoda na nivou koji omogućava uspješno funkcionisanje Operatora tržišta.

Obzirom na neophodnost situiranja Operatora tržišta u sopstveni poslovni prostor, nedvosmislena je potreba za obezbjeđenje finansijskih pretpostavki za kupovinu istog. Dodatno tome, dalji razvoj elektroenergetskog sektora koji očekujemo u skladu sa predloženim novim Zakonom o energetici akcentuje potrebu daljeg informatičkog snaženja kapaciteta Operatora tržišta. Ovdje prije svega anticipiramo potrebu razvoja ITK kapaciteta koji podrazumijeva stalno ulaganje u hardver i softver. Nesporna je činjenica da je postojeća IT platforma Operatora tržišta pokazala svoju pouzdanost u radu. Ipak, dalji razvoj elektroenergetskog tržišta Crne Gore podrazumijevaće i veći broj učesnika na tržištu u različitim kategorijama koje do sada nijesu bile aktuelne. Uvjereni smo da nas u narednom periodu očekuje nastup operatora distributivnog sistema u novoj ulozi na tržištu, dolazak novih snabdjevača, pojavljivanje kvalifikovanih kupaca – samosnabdjevača, novih povlašćenih proizvođača i trgovaca... Ove okolnosti ukazuju da Operator tržišta mora nastaviti svoj dinamičan razvoj po svim aspektima

poslovanja. Jasno je da je adekvatna finansijska stabilnost poslovanja društva osnovna pretpostavka da se predstojeća dešavanja na elektroenergetskom tržištu spremno dočekaju. U tom smislu predloženi rashodi u ukupnom iznosu od 777.215 € obezbjeđuju da tokom 2016. godine Operator tržišta realizuje svoje kratkoročne planove. U skladu sa Pravilima o utvrđivanju naknade za rad operatora tržišta na prihodnoj strani smo predvidjeli ukupan iznos od 784.515 € koji podrazumijeva ostvarenje profita od 1%.

Imajući u vidu određene organizacione izazove sa kojima se Operator tržišta trenutno suočava uvjereni smo da predloženi Finansijski plan realno i racionalno projektuje neophodna finansijska sredstva za naredni, jednogodišnji regulatorni period.

Broj: 1213

Podgorica, 12.11.2015.godine

ODBOR DIREKTORA,
Predsjedavajuća,
Milica Raičević

